

QUI SOM

Som persones militants i intel·lectuals, activistes, artistes i investigadores universitàries de procedències i perfils socials i culturals diversos i de diferents regions de la Mediterrània, que creiem que la Mediterrània és el nostre destí comú.

Des de setembre de 2014 hem creat el SABIRMAYDAN, un procés concebut des de la base a través de diferents esdeveniments (un Fòrum en les últimes tres edicions del SABIRFEST i durant el Fòrum Social Mundial 2015) que s'han centrat en el concepte de ciutadania transnacional en el Mediterrani.

Els objectius d'SABIRMAYDAN són els de fomentar una xarxa d'organitzacions de la societat civil i de subjectes compromesos que puguin planificar una nova integració mediterrània a través de diferents eines i iniciatives ciutadanes. Hem decidit comprometre'ns en la redacció d'una declaració capaç de descriure la Mediterrània del futur: el "Manifest per una Ciutadania Mediterrània

CAP AL MANIFEST

El Manifest és una carta que expressa principis i valors del nou concepte de ciutadania i pertinença a la regió mediterrània. La idea és que el Manifest es converteixi també en un "projecte" capaç d'inspirar accions i facilitar tant el diàleg com el debat a tota la conca mediterrània, amb la finalitat de construir un espai que tingui com a característiques principals la integració, la justícia mediambiental, la democràcia participativa, la solidaritat social i econòmica, la pau i la comprensió mútua. Aquest manifest hauria de ser finalitzat a través d'un procés consultiu a tota la regió. Per això aquí presentem el que hem anomenat un "pre-Manifest", un breu text que se centra en els principis fonamentals que volem defensar i desenvolupar durant el procés consultiu.

El "pre-Manifest" serà discutit dins de la Comunitat SABIRMAYDAN, i després presentat al públic de SABIRFEST 2017. Després de l'esdeveniment, llançarem una consulta pública, que tindrà l'objectiu de produir un document polític i d'incidència més elaborat, que anomenarem "manifest per a la Ciutadania Mediterrània". La junta editorial està formada per: Fátima AL-Idrissi, Said BAKKALY, Débora l'PISTOIA, Mohammad LEGHTAS, Lidia Lo Schiavo, Gianluca SOLERA, Igor STIKS, Nagwan A-ASHWAL, Kais ZRIBA.

ON SOM

En l'última dècada, nacions i territoris mediterranis han estat al centre de múltiples lluites socials. No obstant això, les demandes d'aquells que van sortir a protestar en contra dels antics règims de la regió i la injustícia dels sistemes socioeconòmics i les mesures d'austeritat, han estat sovint traïts. La manca d'oportunitats i de perspectives en les dues ribes, han amplificat les diferències entre les institucions i les joves generacions, que ja desconfien en el sistema polític, se senten sense futur.

La crisi ha exacerbat l'estigmatització de les persones migrants, el flux ha augmentat per les guerres civils a Líbia i Síria, i per la degradació de molts estats africans. D'altra banda, molts grups socials i polítics s'estan redefinint entorn a entitats hiperidentitàries, inspirades per sentiments nacionalistes, autoritaris i d'homogeneïtat cultural i religiosa; o bé estan en la recerca d'una redempció personal i social a través de la lluita armada. Aquesta situació posa en seriós risc el treball de cooperació, el mateix concepte de ciutadania i la idea de pertinença cultural i geogràfica a la regió. Com a dones i homes de la Mediterrània, fortament vinculades als drets humans i la justícia social, preocupats per l'herència cultural i mediambiental de la regió i seriosament compromesos per un futur compartit a la Mediterrània:

A. Hem après molt de les revolucions i protestes socials - iniciades contra les polítiques d'austeritat, la mercantilització dels béns públics i la degradació dels drets socials en molts països d'Europa, i que s'han després expandit a la resta de la regió, i en particular a la riba sud de la Mediterrània - i hem observat amb interès els nous grups polítics, les plataformes de reivindicació s'han basat en els moviments antiausteritat del 2008 i les reivindicacions dels moviments revolucionaris del 2011.

B. Estem inspirats pel Manifest de Ventotene de 1941, escrit per un grup de militants i intel·lectuals antifeixistes tenia com a objectiu una Europa lliure i unida; manifest que ha inspirat un projecte d'integració europea per tots aquells pobles d'Europa en lluita contra el Feixisme i el Nazisme

C. Mirem amb atenció cap a la Carta de Porto Alegre, text fundacional del Fòrum Social Mundial, que ha estimulat el creixement de moviments socials forts a la regió, i que constitueix la plataforma del moviment antiglobalització, mobilitzat en contra de tot tipus d'explotació econòmica i colonialista.

EN QUÈ CREIEM

Amb aquest document volem llançar un debat sobre el futur de la Mediterrània començant per les consideracions següents:

1. CRUÏLLA DE LA HUMANITAT

La Mediterrània ha donat lloc a llengües, religions, sistemes filosòfics i disciplines científiques que han alimentat les civilitzacions de la regió durant tot el curs de la història. Ha representat des de sempre un espai privilegiat on les diferents cultures del Pròxim Orient, Nord d'Àfrica i Europa meridional s'han trobat, barrejat i amalgamat. Ha estat el bressol de les primeres societats urbanes nascudes a Occident, de la civilització grecoromana, judeocristiana i musulmana, d'èpoques il·lustrades com el Renaixement i el lloc on van sorgir ciutats cosmopolites com Alexandria o Tànger, Salònica, Dubrovnik o Constantinoble / Istanbul.

La Mediterrània és una cruïlla, on durant milers d'anys tot s'ha fusionat, enriquint; persones, animals, béns, vaixells, idees, religions, estils de vida i fins a les plantes. Ha trobat la seva

especificitat en l'equilibri, sense ser ni molt calent ni molt fred, capaç de mitigar i reorganitzar, de transformar pols oposats en punts de connexió, produint bellesa de la combinació de diferents formes d'habitar, socialitzar i crear, i de neutralitzar els desastres envoltant. En aquest procés resulten fonamentals el suport i la feina de les escoles, les escenes culturals i les institucions polítiques per donar a conèixer i valorar el veritable rostre de la Mediterrània com a cruïlla de trobades, allunyant totes idees d'incompatibilitat entre nacions i cultures.

2. ESPAI D'INTERCANVI

La Mediterrània és la cruïlla d'intercanvis econòmics i financers entre pobles de tres continents, Àfrica, Europa i Àsia. En aquest espai s'han construït xarxes comercials transnacionals de gran dinamisme, permetent la circulació de béns i idees. Tots aquests intercanvis han permès el trànsit de recursos materials i immaterials entre les diferents ribes de la Mediterrània, i han contribuït també al desenvolupament econòmic, social i cultural tant de les poblacions costaneres i les seves veïnes continentals, així com de la resta de la humanitat. Aquest marc tan complex de relacions ha portat, fins i tot en temps de guerra, a progressos importants en àmbit de l'astronomia, les matemàtiques i la medicina, ha afavorit la traducció i l'enriquiment lingüístic mutu, a més de promoure nous descobriments en agricultura i nutrició, en l'àmbit tèxtil i en l'explotació de metalls preciosos. Aquest és el Mediterrani del que volem parlar, espai que encara no ha esgotat el seu potencial de canvi. Les ciutats són en particular nusos centrals d'aquest flux d'intercanvis, contextos multiculturals i multilingües, on la llibertat d'expressió i la creativitat - quan es permet -, ens ofereixen la possibilitat d'alliberar els nostres pensaments, superant límits mentals dictats per visions dogmàtiques i interessos especulatius. Reivindicar i defensar els nostres espais ciutadans té una enorme importància, ja que les ciutats de la Mediterrània poden arribar a oferir grans oportunitats per posar en pràctica el model de ciutadania a la qual aspirem.

D'una banda, permeten formes d'implicació i de cooperació basades en el concepte de residència (sense tenir en compte els orígens, la identitat religiosa o ètnica, o la nacionalitat). D'altra banda, poden crear xarxes associatives entre elles i mostrar un model diferent de ciutadania, que tingui la seva base en la participació directa i la implicació cultural, social i política en totes aquelles pràctiques de democràcia local i solidaritat entre ciutats. D'aquesta manera es poden enfortir tots aquells processos de "re-democratització" de les institucions i de les comunitats i al mateix temps ampliar el nostre sentit d'identitat i pertinença. En aquests temps de crisi econòmica i xoc de cultures és imprescindible utilitzar l'intercanvi de coneixements i béns, els partenariats urbans, les creacions artístiques i la investigació científica per promoure una cultura de pau, respecte mutu, existència digna i justícia social.

3. MOBILITAT COM CARACTERÍSTICA FONAMENTAL

A través de la història, la regió mediterrània ha representat una de les més intenses àrees migratòries a la Terra. La mobilitat humana constitueix un element de les civilitzacions mediterrànies. La recent combinació de polítiques de tancament de fronteres amb l'absència d'alternatives per a la migració ha comportat, però, que la mobilitat humana a la regió sigui molt perillosa. Les barreres institucionals establertes entre les ribes no només violen el dret bàsic a la mobilitat; també ha promogut el desenvolupament d'una puixant economia transfronterera inhumana i il·legal en els últims 20 anys, sent font de noves formes d'esclavitud i explotació. Països com el Marroc, Líbia i Turquia, situats al sud i est de la Mediterrània, s'han convertit en punts de trànsit, i la UE els hi ha assignat funcions de control. Les persones immigrants aquí són vistes com a criminals o competidores. D'altra banda, les refugiades sirianes s'han convertit en el grup més vulnerable al llarg de la Mediterrània. No obstant això, la mobilitat humana ha de ser sempre un dret humà essencial que no pot ser violat sota cap circumstància. Les restriccions actuals a la mobilitat humana

són el resultat de la gran disparitat de desenvolupament a tots els nivells entre les ribes nord i sud, inclòs el progrés econòmic, les oportunitats per a la joventut, la protecció dels drets humans i la democràcia. Creiem que els països europeus han de deixar d'externalitzar el control de les fronteres als països del sud de la Mediterrània i del Sahel; i que aquestes polítiques de desenvolupament local han expandir-se més enllà de les àrees litorals del sud, arribant aquelles regions o països on s'origina l'emigració. Protegir la mobilitat humana també significa restablir la pau i la justícia en les zones de conflicte veïnes d'on les persones fugen.

4. SUPERAR LES DESIGUALTATS I DONAR SUPORT A LA REDISTRIBUCIÓ

Les desigualtats en la regió mediterrània amenacen el desenvolupament social, depauperant la classe mitjana i frenant el camí cap a la reducció de la pobresa. Ens dirigeixen a l'accés asimètric a la salut i a l'educació i, en conseqüència, a la transmissió intergeneracional d'oportunitats econòmiques i socials desiguals, creant cercles de pobresa i debilitant el potencial humà. La font real de tensió social i agitació política a la regió no són les nostres diferents identitats nacionals i culturals, sinó les desigualtats d'accés a drets i desenvolupament. La resposta pública a les desigualtats socials en diversos països de la UE, en les economies en transició dels Balcans, en les economies avançades emergents com Israel o Turquia, o en els suposats països en desenvolupament del Nord d'Àfrica, sovint s'ha basat en les receptes d'ajust neoliberal i reformes d'ocupació ultraflexible, conduint a una bona part de la societat cap a la precarietat i l'exclusió, especialment entre la joventut.

Hem de moure'ns cap a l'economia col·laborativa i cap a un desenvolupament social i solucions regionals que promoguin una redistribució substancial, en àrees on els conflictes han afectat perillosament els nivells de vida de les persones, així com en les regions perjudicades per la competència globalitzada. Volem societats mediterrànies que protegeixin el dret a tenir estàndards de vida i seguretat social adequats, on els serveis bàsics siguin disponibles gratuïtament, el treball dur sigui recompensat i on la posició socioeconòmica pugui ser millorada independentment de la procedència de les persones.

5. EL DRET A LA DEMOCRÀCIA I L'AUTODETERMINACIÓ

La democràcia no és únicament una qüestió de funcionament dels sistemes electorals i de multipartidisme, tampoc sobre l'equilibri entre els poders legislatiu, executiu i judicial. La democràcia és també sobre l'accés de la ciutadania als drets fonamentals; és sobre el dret a la autodeterminació. En virtut d'aquest dret, les persones lliurement determinen el seu estatus polític i lliurement busquen el seu desenvolupament cultural, social i econòmic. Totes les nacions mediterrànies tenen el dret a la il·lustració democràtica, l'emancipació de l'autoritarisme i l'autodeterminació nacional (però no en detriment d'altres grups); les seves ciutadanes i ciutadans tenen el dret a estar plenament involucrats en forjar el seu destí, sense interferències externes. Tenen el dret a la presa de decisions participatives, fent servir tots els mitjans possibles; des dels processos de vot formals fins a concentracions públiques; des dels consells institucionals fins a les expressions culturals lliures; des de la democràcia local fins a les empreses i els serveis democràticament gestionats; des de les noves tecnologies, com internet, fins a les ràdios comunitàries. Aquestes últimes han estat un instrument efectiu per promoure la democràcia de base, particularment en països en transició, promovent una font d'informació alternativa als canals oficials, i reflectint diversitat lingüística i ètnica. Una societat responsable i desperta, oberta al món i activament crítica, és l'única muralla a la Mediterrània contra els governs repressius, institucions corruptes i mitjans de comunicació parcials, que aviven la flama de la discòrdia prenent partit, reforcen els prejudicis i manipulen els fets.

6. REBUIG A TOTA FORMA D'EXTREMISME I RECERCA DE L'ÈTICA

El Mediterrani s'ha convertit en sinònim del fanatisme basat en la fe, i la religió - percebuda com a rellevant en totes les esferes de la cultura i la societat -, representada com una eina per mobilitzar les persones creients i justificar la violència. Aquestes persones, profundament compromeses amb els seus dogmes de fe, o estrictes en les seves pràctiques, no són, però, violentes ni tampoc justifiquen necessàriament la violència en nom de Déu. Podem tenir fonamentalisme sense extremisme violent. Certament, hem de condemnar el terrorisme motivat per la religió, les víctimes són l'entesa entre les persones i el diàleg entre les cultures. Això, però, no és suficient. Hem de lluitar contra formes de fonamentalisme que portin a l'extremisme i que, per exemple, nodreixin la propaganda de la lluita d'una matriu islàmica o, entre les comunitats cristianes i jueves, justifiquin la discriminació i l'opressió de l'Altre seguint paràmetres d'identitat religiosa. El fonamentalisme de l'expansió i de la producció sense límits, basat en una lògica economicista, és en aquest sentit perillós. És també el cas de qualsevol nacionalisme basat en l'odi que justifiqui violència i repressió de llibertats en el nom de l'Estat o la Nació. Només exposant la repressió emmascarada en la fredor de la competència de mercat, de la "religió" del consum i la possessió, o en el mite de la identitat nacional, pot el diàleg tornar a ser igual, i en conseqüència evitar que una cultura tingui d'escollir entre renunciar a la dignitat o demonitzar l'altre. Alhora, l'ètica recollida en els ensenyances jueves, cristianes i islàmiques, inspirades pel pare comú Abraham, i oferint humanitat, hospitalitat, solidaritat i saviesa a les persones, haurien de ser benvingudes, compartides entre els creients d'altres religions, així com els no creients, i defensades de l'ostracisme, la manipulació i el relativisme.

7. DRETS HUMANS AMB UNA PERSPECTIVA DE GÈNERE

La vulneració dels drets humans en l'àrea de la Mediterrània ha pres recentment múltiples formes i és un exemple de la reducció dels espais de la societat civil. Aquesta tendència preocupant és visible tant en els països del Nord d'Àfrica i del Pròxim Orient després de la recuperació dels contrapoders post 2011, com a les presumptes democràcies consolidades europees després dels moviments de protesta contra l'austeritat. Les polítiques antiterroristes són una de les majors fonts d'atac i tancament dels espais d'activisme, llibertat d'expressió, privacitat i desacord pacífic, i representen una continuació de la implacable mà dura sobre la societat civil passant més enllà de les fronteres de la regió. A la base d'aquests desenvolupaments a la regió jeu un sistema patriarcal que priva les dones i grups fragilitzats dels seus drets humans i la seva dignitat. La discriminació de gènere és la forma més antiga de desigualtat, que cap democràcia ha estat capaç de transcendir. Necessitem imaginar una Mediterrània on els drets fonamentals de les persones siguin respectats, des d'una visió post-colonial i sensible al gènere, i independentment de l'estatus legal de les persones, i on la ciutadania estigui equipada per contrarestar la reducció dels espais cívics. L'existència de moviments activistes independents i transmediterranis és una de les pedres angulars per permetre l'expressió d'interessos col·lectius i la participació de la població en el debat públic i la presa de decisions. A més, ens cal alliberar la Mediterrània de la violència estructural contra les dones i els grups fragilitzats, incloses les minories sexuals, tant en els fets com en el discurs, perquè la diversitat de gènere sigui reconeguda, els rols i identitats plurals de les dones tinguin valor fins i tot més enllà dels estereotips inspirats en el feminisme occidental, i fronteres físiques i psicològiques entre les dones mediterrànies es descomponguin. L'educació, una eina clau per investigar la història de les nacions mediterrànies i promoure l'entesa d'un destí comú, és de la més alta importància per al reconeixement del paper central de les dones en la societat com les garants de drets fonamentals i de processos d'aprenentatge.

8. L'ECOREGIÓ MEDITERRÀNIA PERTANY AL NOSTRE FUTUR COMÚ

La Mediterrània és una ecoregió única, les qualitats ecològiques i climàtiques només poden trobar-se en el 2% de la superfície terrestre. El seu clima temperat, fruit de la confluència de la calor africà i del fred atlàntic durant mil·lennis, que ha produït una extraordinària biodiversitat, incloent el 20% de les espècies vegetals i animals i el 52% de les plantes endèmiques de la Terra, està en gran perill avui. El mateix pot ser dit de la conca marina que amb menys de l'1% de la superfície marina, allotja fins al 15% de la biodiversitat marina. L'escalfament global, que s'espera que afecti severament aquesta regió, la pesca descontrolada, els incendis i la urbanització estan empobrint radicalment la bellesa dels escenaris salvatges i rurals i la riquesa de la nostra herència biològica. El mar, el cor de la vida humana i biològica de la Mediterrània, un recurs econòmic extraordinari, tal i mig per a la persistència de la cultura mediterrània mateixa, està evolucionant cap a un abocador líquid de cossos humans, microplàstics, i naufragis. Preservar l'ecoregió mediterrània no és només una qüestió de preservar espècies en vies d'extinció, ni de la defensa de la nostra celebrada, diversa i sana dieta. Tampoc de la simple prevenció de la destrucció dels paisatges que han estat creats pels humans i la natura al llarg dels segles. També s'ha de lluitar contra els avenços de la mercantilització dels béns que pertanyen a la humanitat, el planeta i les futures generacions; aigua, sòl, llavors, espècies i aire. No hi pot haver diversitat cultural sense diversitat biològica, i cap d'elles pot ser possible si ens dobleguem a l'esclavitud del benefici. El canvi climàtic, d'una banda, la hiperurbanització, la pesca exhaustiva i els incendis forestals, de l'altra, són cares de la mateixa moneda. Volem transformar radicalment els nostres patrons de desenvolupament i valors, invertint en la protecció i restauració de l'ecoregió mediterrània, la reducció del consum de les matèries primeres i d'energia, i la promoció dels circuits d'alimentació regionals, i superar així la cultura del consumisme.

9. DEENVOLUPAMENT REGIONAL ESTRUCTURAL I COHESIÓ SOCIOECONÒMICA

Els països mediterranis estan actualment vinculats mitjançant diferents acords de cooperació bilaterals i multilaterals. Diverses formes de partenariat s'han establert entre països de tota la conca mediterrània en el marc de la política europea de veïnatge, inclosos els acords de lliure comerç o la cooperació descentralitzada bilateral. No obstant això, aquestes iniciatives estan lluny de ser justes i són sovint caracteritzades per l'explotació i la dominació. Especialment perquè la ciutadania més discriminada, pobra o marginalitzada dels països del sud no es beneficia directament o prou dels projectes de desenvolupament en el marc d'aquest partenariat. Els programes d'inversió europeus estan més motivats per objectius de seguretat que per una visió de desenvolupament econòmic, social i cultural de tota la Mediterrània. La preocupació actual dels països del nord és essencialment frenar el fenomen migratori creixent, no arreglar les seves causes: conflictes armats en diversos països d'Orient Pròxim, impactes adversos del canvi climàtic sobre els països del Sahel, serioses violacions dels drets humans perpetrades per règims no democràtics, o simplement la pobresa i la fam amenaçant diverses poblacions meridionals. Per generar solucions a la crisi que està sacsejant la Mediterrània, hem de repensar estratègies i col·laboracions entre països. Necessitem finançament per a desenvolupament estructural d'abast regional i objectius d'igualtat econòmica i social, on les inversions econòmiques siguin dissenyades amb la finalitat de reforçar la justícia social, accés equitatiu als serveis i a les oportunitats, i una cultura empresarial autònoma. El comerç just, l'economia social i solidària, la producció local de qualitat, i l'autosuficiència comunitària haurien de ser fomentats per estimular els potencials locals socials i econòmics, i garantir els drets culturals, socials i econòmics per a tothom. Dos sectors requereixen una atenció especial: l'agricultura sostenible i de qualitat, aprenent de les pràctiques tradicionals i preservant la biodiversitat rural, pot proveir aliments suficients i saludables per a tota la regió, oferir noves oportunitats per a les comunitats rurals perifèriques, i mitigar l'impacte del canvi climàtic; i la transició energètica, de les energies fòssils a les renovables, pot tenir un impacte positiu sobre els drets econòmics i socials dels

grups vulnerables i empobrits, i obrir la porta a inversions generadores d'ocupació i a una transferència tecnològica equitativa entre el Mediterrani nord i sud.

10. QÜESTIONAR LA CONTRADICCIÓ DE LES POLÍTIQUES EUROPEES

Europa ha demostrat de cara als països veïns seva descarada habilitat d'utilitzar llenguatges i accions que responen sobretot als seus propis interessos. Les institucions europees no són necessàriament les primeres culpables; sovint són els governs nacionals els que, com Penèlope, desfan de nit el que han teixit durant el dia. Mentre Europa predica la democràcia i l'autodeterminació nacional, ha abandonat el poble siríà en mans del seu dictador i de les influències estrangeres. Ha elogiat la joventut àrab, que s'ha aixecat contra el despotisme, però al mateix temps ha signat acords lucratius de comerç i d'explotació energètica amb els règims que l'havien traït. Pretén defensar la cohesió social i la solidaritat cap a les nacions pobres, rebutjant posteriorment a les seves fronteres a les persones que fugen de la misèria i de l'opressió. Qüestiona els beneficis de les receptes neoliberals d'austeritat dins de les seves pròpies fronteres, però dóna suport a l'aplicació de mesures d'ajustos estructurals que afecten les persones més vulnerables dels països veïns. Aquestes polítiques contradictòries estan minant la confiança de la ciutadania en la construcció d'un espai comú de cooperació basat en l'interès comú, la proximitat humana i la responsabilitat democràtica. Defensem el principi que totes les nacions i la ciutadania tenen dret a tenir drets. Els drets no poden ser un privilegi d'algunes nacions a costa de les seves veïnes. L'actual geografia fragmentada dels règims de ciutadania de la Mediterrània, amb estatuts i obligacions diferents, i drets, deures i responsabilitats vacil·lants, només pot sobrepassar establint un quadre de ciutadania transnacional, inspirat per l'esperit mediterrani de la diversitat, de l'intercanvi i de la hospitalitat, on ni l'eurocentrisme ni l'autoritarisme puguin produir discriminacions individuals o socials per motiu de nacionalitat, religió, gènere o classe social.

11. IDENTITAT COMÚ I VISIÓ TRANSMEDITERRANEA DE LA CIUTADANIA

L'espai mediterrani és la nostra font de "identitat col·lectiva", com a resultat de múltiples intercanvis al llarg de la història, de la permeabilització cultural, dels estils de vida compartits i de les dominacions regionals que s'han anat alternant. Però no podem acontentar-nos amb això. En aquest món turbulent no es compleix amb tots els nostres drets, amb les nostres reivindicacions socials. Els pobles de la Mediterrània estan experimentant diferències substancials en l'accés a drets civils, polítics, econòmics i culturals. Volem anar més enllà de la definició de ciutadania garantida exclusivament pels Estats-nació. Busquem una ciutadania activa, no convencional i compartida en l'espai mediterrani, que es basi en els nobles valors humans heretats de les tradicions orientals i occidentals, amb l'objectiu de realitzar una societat en la qual els principis de justícia social, de lliure circulació humana, de justícia climàtica, d'economia solidària i de democràcia participativa siguin aplicats. Un concepte de ciutadania que permeti recrear un espai comú per imaginar, organitzar, practicar i viure. La nostra identitat comuna és menys tribal, menys exclusiva, menys subordinada a mites selectius, i està més oberta als altres i a les realitats dels nostres veïns al voltant de la conca mediterrània. Es tracta d'una "identitat factual", una identitat de l'acció, de treballar i viure conjuntament, per replantejar el concepte de ciutadania establert en els nostres sistemes nacionals de drets i obligacions.

12. CAP A UN PROCÉS CONSTITUENT DEL PARTENARIAT MEDITERRANI

El nostre destí comú no consisteix només en cooperar i intercanviar, sinó també en construir un espai integrat on els conflictes siguin resolts mitjançant el diàleg i on noves oportunitats siguin generades conjuntament. El que va ser el Partenariat Euromediterrani ha estat paralitzat per l'egoisme nacional, pels poders autoritaris i per la retirada europea de la regió. El partenariat ha de ser reinventat des de noves bases: ha de ser abans que res mediterrani,

i per tant no eurocèntric, i basat sobre la mateixa cultura de drets, de renovació democràtica i justícia, per la qual moltes nacions arabòfones i altres nacions veïnes estan lluitant sobretot des de 2011. Necessitem un extens procés constituent. No obstant això, només els ciutadans poden inspirar i impulsar aquest procés en el context actual, on els poders nacionals estan defensant cada vegada més els seus propis interessos. Històricament els i les ciutadanes mediterrànies encarnen identitats múltiples.

En els últims anys, hi ha una nova generació de persones que ha crescut sentint-se realment i inevitablement part de la regió. Emprendre i llançar un procés constituent des de baix ha de ser inicialment un exercici voluntari i no coercitiu. No es qüestiona la integració europea, la transcendència i història de la qual admirem, i la actual estructura que avaluem críticament, i que, creiem, necessita reformes profundes. Aquest procés de base aprendria dels èxits i dels fracassos de la Unió Europea, apoderaria les nacions d'Europa del sud i donaria nova perspectiva a les nacions del Nord d'Àfrica i de l'Orient Pròxim com a part d'un espai mediterrani comú.

PEL FEDERALISME I UNA VISIÓ DELS BÉNS COMUNS

Com podem imaginar la Mediterrània com un espai polític comú? Com podem concebre la Mediterrània en un renovat partenariat "comunitari", tot i la proliferació de les desigualtats i dels conflictes i les ferides del colonialisme i del neocolonialisme?

Proposem dos recorreguts d'anàlisi i d'acció. En primer lloc, hem de treballar per un renovat concepte de federalisme com a via social i política d'organitzar les relacions entre les nacions. La nostra ambició és experimentar un model democràtic mediterrani forjat per una tradició federalista mútuament beneficiosa, associativa i pluralista, que s'oposi a manifestacions discriminatòries, violentes, possessives, dominants i racistes de l'Estat i del Capitalisme. El federalisme no pertany només al pensament polític occidental, al contrari, diverses persones, intel·lectuals i estudioses arabòfones, han imaginat models d'organització política que s'assemblen al federalisme. En segon lloc, la lògica del federalisme - és a dir el compartir i crear un futur comú solidari i amb legitimitat democràtica - està connectada a l'esperit dels "béns comuns". Imaginar l'espai mediterrani com una entitat comuna, i per tant actuar conjuntament en conseqüència, genera interaccions transnacionals entre els "nacionals" que viuen al llarg de les seves ribes. Per tant, proposem basar la "ciudadania" sobre un criteri regulador diferent: no parlem de *ius sanguinis*, ni ens acontentem amb el *ius soli*, sinó que proposem una mena de *ius commune*, que constitueixi la pedra angular d'una nova forma de ciudadania, en la qual totes les persones de la regió siguin cridades a protegir i compartir la Mediterrània com "patrimoni comú" i que es comprometin a la revitalització del seu cosmopolitisme.

Considerar la Mediterrània com un "bé comú" només pot resultar d'un procés de construcció d'un espai comú basat en l'actuació conjunta. Aquesta lògica emancipadora pot ampliar-se també cap a altres "Mediterranis", definits com mars entre terres, és a dir a altres regions del món en les que els pobles i les nacions comparteixin espais geogràfics, història i cultures. El nostre enfocament no és, no vol i no pot ser excloent, ni pot córrer el risc de caure en un parany orientalista. Reconeixem que el combinar els termes "Mediterrani" i "ciudadania" pugui resultar una contradicció per se. La raó d'això és que la regió mediterrània està dividida per fronteres, institucions i construccions culturals diferents i, per tant, no podria tenir una sola llei de ciudadania.

No obstant això, aquest és el tipus de contradicció a la qual volem fer front, explorar-la i deconstruir-la. Només podem fer-ho invertint completament les nostres perspectives i el

nostre enfocament. Si no estem a l'altura d'aquesta tasca, serem silenciats per la violència, l'odi i la guerra que ens envolten. La ciutadania que volem només es materialitzarà a través d'un procés de construcció compartit de ciutadania activa, de ciutadania insurgent, fermament ancorada en una pluralitat de valors, pràctiques, coneixements i tradicions que compartim com a pobles que pertanyen a una regió que sap ser homogènia i al mateix temps complexa i plural.

CAP A UNA MEDITERRÀNIA LLIURE I UNIDA

La Mediterrània és el nostre setè continent, allò que ha originat les nostres cultures, civilitzacions, paisatges i històries. La Mediterrània representa també la metàfora i l'espai del nostre somni, el somni de premiar el passat amb un renovat futur mutu, el somni d'una casa comuna, d'una àrea integrada on els tres continents es trobin i intercanviïn. Una àrea en la qual nosaltres, ciutadanes de la regió, puguem abordar els reptes socials, econòmics i mediambientals amb l'esperit de la cooperació política i de l'enriquiment cultural.

El nostre projecte és un Mediterrani unit, l'únic projecte alternatiu i raonable a la militarització, al "xoc de civilitzacions", a la injustícia social i al desastre ecològic. Fa setanta-cinc anys, durant la Segona Guerra Mundial, un grup d'intel·lectuals i militants antifeixistes internats a l'illa de Ventotene a Itàlia, van escriure un manifest "Per una Europa lliure i unida". Aquest manifest va llançar una visió per a la integració europea, precisament en un període en què ningú hagués apostat per tal èxit. Avui estem de facto vivint una nova guerra global, que oposa cultures i religions unes contra altres: que frustra les aspiracions i les lluites de moltes persones cap a la llibertat i la justícia en nom de l'estabilitat, del creixement i dels interessos nacionals; que obliga famílies senceres a fugir de la desesperació; i que estableix contradiccions entre éssers humans i natura. La línia del front més dura d'aquesta guerra fabricada es juga a la Mediterrània.

Aquesta és la raó per la qual escrivim aquest document, que vol ser una crida cap a un "Mediterrani Lliure i Unit", precisament en el moment en què ningú apostaria per això. El nostre objectiu és forjar un destí comú, començant pels nostres propis desitjos, somnis i aspiracions. Aquesta la raó de compartir i discutir aquest pre-manifest amb les persones que viuen a la regió, involucrant de forma participativa a quantes més persones entre aquells i aquelles que es preocupen pel destí de la Mediterrània. Aquest procés de consulta tindrà una durada d'un any i inspirarà els nostres projectes conjunts i les nostres campanyes polítiques.

El nostre objectiu és que el Manifest que sorgeixi d'aquest procés representi una força motriu per promocionar noves iniciatives i visions cap a un Mediterrani Lliure i Unit. La Mediterrània com Casa Comuna ha de resultar de la iniciativa dels ciutadans de la regió, i estendre als nostres governs i institucions. Per aconseguir-ho, hem de començar amb l'ambició de definir un nou espai per a la integració social, política i econòmica, caracteritzat per la diversitat cultural dels seus pobles. Referent a això, la societat civil independent ha d'assumir una responsabilitat especial per preparar el futur, reanimant l'esperit dels recents moviments socials per a la llibertat i la dignitat al voltant de la Mediterrània, englobant les sensibilitats religioses i aquelles seculares per abordar els problemes socioeconòmics, polítics i culturals des d'una perspectiva regional, més enllà de les fronteres nacionals i de les propagandes dels règims. Aquesta representa la millor herència que la regió mediterrània es mereix avui. És urgent que la Mediterrània assumeixi un nou lideratge internacional com a emblema que irradïi d'humanisme, hospitalitat i progrés.

Messina, Catània i Reggio Calàbria, octubre - novembre 2017

(traducció de Josep-Miquel Alegret)